

Педагогічні умови формування культури професійного спілкування майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі

Pedagogical Conditions of Formation of Professional Communication Culture of the Future Transport Industry Teachers-Engineers

У статті обґрунтовано необхідність формування культури професійного спілкування у майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі. На основі аналізу наукової літератури розкрито сутність поняття «культура професійного спілкування інженера-педагога транспортної галузі».

Обґрунтовано і розглянуто зміст педагогічних умов, які дозволять сформувати у майбутніх інженерів-педагогів культуру професійного спілкування. Таким педагогічними умовами є: розробка й реалізація варіативної складової змісту формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі за видами їхньої інженерної професійної діяльності; розробка і реалізація комплексного методу формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі; розробка й реалізація комплексної форми, що забезпечує поетапне формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі.

Перша педагогічна умова передбачає розробку варіативної складової змісту освіти, який спрямований на формування культури професійного спілкування. Визначено особливості і принципи відбору змісту освіти у зв'язку із видами їхньої інженерної діяльності майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі (проектувальна, експлуатаційна, ремонтна, організаційно-управлінська), які необхідно враховувати при формуванні культури професійного спілкування майбутніх фахівців.

Друга педагогічна умова пов'язана із розробкою комплексного методу, який поєднує пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний виклад, частково-пошуковий й дослідницький методи для формування культури професійного спілкування майбутніх інженерів-педагогів.

Третя педагогічна умова спрямована на залучення майбутніх фахівців до активного професійно-педагогічного спілкування шляхом використання інтерактивних форм навчання, а саме підготовчі (фронтальну, індивідуальну) та основні (парну, колективну).

Ключові слова: педагогічні умови, культура, професійне спілкування, інженер-педагог транспортної галузі, варіативна складова змісту, комплексний метод, комплексна форма.

The necessity of professional communication formation of culture for future transport industry teachers-engineers is substantiated in the article. The essence of the concept «the culture of professional communication for transport industry teacher-engineer» was developed with analysis of scientific literature. It is determinate, that the basis of culture professional communication consists of a communicative competence.

Culture formation of professional communication provides the creation of definition pedagogical conditions in higher educational establishment during the educational process. The content of pedagogical conditions that allowed to form the culture of professional communication for future teacher-engineers are considered at the article. These pedagogical condition are: the development and realization of elective courses of content of culture professional communication formation for future transport industry teachers-engineers by kinds of their engineering professional activity; the development and realization of multimeter method of formation of culture professional communication for transport industry future teachers-engineers; the development and realization of complex form that provides a formation of culture professional communication for future transport industry teachers-engineers and connects preparative (teacher-centred teaching and private tuition) and main (cooperative learning) forms of interactive training. The content of each pedagogical condition is fond.

The first pedagogical condition provides for development of elective courses of content of education that refers for the formation of culture professional communication. Special aspects and selection

principle of content of education in accordant to kinds of their engineering activity for future transport industry teachers-engineers (design, operating, repair, organizationally-administrative) are specified. It should take into account for formation of culture professional communication of future specialists.

The second pedagogical condition is connected with development of multimeter method that combine explanatory-illustrative, procreational, problem exposition, partly-searching and research methods for the formation of culture professional communication of future teachers-engineers.

The third pedagogical condition is determinated with the participation of the future specialists for active professional-pedagogical communication with using interactive forms of training. They are preparative (teacher-centred teaching and private tuition) and main (cooperative learning).

Key words: *pedagogical conditions, culture, professional communication, transport industry teacher-engineers, elective courses of content, multimeter method, complex form.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... У сучасних умовах реформування національної системи вищої освіти, згідно Концепції інженерно-педагогічної освіти майбутній інженер-педагог повинен бути готовий до виконання професійно-педагогічних видів діяльності: гуманізацію та демократизацію всіх її елементів та підструктур, реалізацію професійної підготовки фахівців, зокрема інженерів-педагогів транспортної галузі, у відповідності до вимог ринку праці набувають актуальності питання підвищення рівня сформованості у фахівців культури професійного спілкування як основи реалізації їхньої комунікативної компетентності.

Вирішення проблеми формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі пов'язане із необхідністю здійснення ефективної професійної комунікації, яка забезпечить високий рівень підготовки студентів та визначення і запровадження педагогічних умов, які зможуть забезпечити виконання цього завдання.

Аналіз досліджень і публікацій... Особливості формування культури професійного спілкування, як феномен, досліджували Ш. Амонашвілі, О. Барабанщикова, В. Бенін, Н. Волкова, М. Воробйов, Т. Іванова, Є. Ільїн, О. Кобенко, І. Ковальова, Н. Крилова, А. Макаренко, Л. Нечепоренко, В. Сластьонін, В. Суханцева та ін. Питання вдосконалення професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів, зокрема і транспортної галузі, розглянуто в дослідженнях: В. Авдєєва, О. Винославської, Т. Калініченко, І. Каньковського, Л. Карамушки, Л. Кизименко, О. Коваленко, В. Козакова, В. Компанійця, М. Кудінова, В. Межуєва, М. Нецадима, З. Романець, В. Семиченко, Т. Шаргуна, М. Фоміної, К. Чарнецкі та ін. Згідно до цих досліджень основну увагу при підготовці таких фахівців слід зосереджувати на оволодінні студентами професійними навичками, закріпленні знань й умінь, перетворенні їх на інструмент практичної дії та комунікації.

Формулювання цілей статті... Метою статті є обґрунтування педагогічних умов, створення яких у освітньому процесі вищого навчального закладу, сприятиме формуванню культури професійного спілкування у майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі.

Виклад основного матеріалу... Аналізуючи підходи різних учених до дослідження поняття «культура професійного спілкування», зважаючи на специфіку професійної діяльності майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі та результати попередніх етапів дослідницької роботи, ми дійшли висновку, що «культура професійного спілкування майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі» – це особистісне інтегральне утворення, яке забезпечує процес взаємобміну інформацією та досягнення оптимальної взаємодії його учасників, характеризується сукупністю інваріантних і варіативних знань й умінь реалізації професійного спілкування, де варіативність визначається видами професійної діяльності цих фахівців, та комплексом особистісних якостей, які забезпечують процес професійного спілкування. Культура професійного спілкування майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі є основою реалізації їхньої комунікативної компетентності в умовах професійної діяльності.

Освітня практика може забезпечити досягнення цілей, які вона ставить перед собою, тільки шляхом свідомого й цілеспрямованого створення й удосконалення необхідних для цього педагогічних умов. Отже, у подальшому нашу увагу було зосереджено на визначенні поняття «педагогічні умови». У педагогіці умови прийнято вважати чинниками, обставинами, від яких залежить ефективність функціонування педагогічної системи. При цьому сучасна дидактика трактує умови як сукупність чинників, компонентів навчального процесу, що забезпечують успішність навчання, а теорія виховання розглядає умови як середовище, у якому відбуваються ті чи інші педагогічні процеси.

Ми поділяємо думку вчених (Г. Бакуменко, Т. Буряк, Н. Дусь, С. Знаменська), які розуміють педагогічні умови як сукупність специфічних взаємопов'язаних факторів (мети, змісту, напрямів, форм діяльності, ситуацій, обставин, освітнього середовища й т.ін.), необхідних для здійснення системного педагогічного впливу для досягнення педагогічної мети.

Виходячи із змісту і структури феномену «культура професійного спілкування майбутніх інженерів-педагогів», нами були виділені основні педагогічні умови його формування, а саме:

1. Розробка й реалізація варіативної складової змісту формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі за видами їхньої інженерної професійної діяльності.

2. Розробка й реалізація комплексного методу формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі.

3. Розробка й реалізація комплексної форми, що забезпечує поетапне формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі, яка поєднує підготовчі (фронтальну, індивідуальну) та основні (парну, колективну) форми інтерактивного навчання.

Розглянемо більш детально зміст кожної із педагогічних умов. Основою кожної методичної системи є зміст навчання, який і обумовлює всі інші складники, тому в умовах нашого дослідження першою педагогічною умовою є розробка й реалізація варіативної складової змісту формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі за видами їхньої інженерної професійної діяльності.

Змістом навчання є продукти соціального досвіду, представлені в знаковій формі навчальної інформації, усього, що пред'являється студентам для сприйняття й засвоєння. При однаковому змісті навчання люди одержують різний рівень освіти. Це залежить від безлічі факторів: індивідуальних особливостей людини, особистості педагога, типу виконуваної ними діяльності, рівня пізнавальної активності студентів, матеріально-технічних умов навчання тощо. Таким чином, зміст навчання – це система навчальної інформації, а зміст освіти визначає ті особистісні й професійні якості людини, які повинні бути сформованими в результаті здійснення взаємозалежної діяльності педагога й студентів при цьому ж змісті навчання.

І. Лернер [5] серед структурних компонентів змісту освіти виділяє: 1) систему знань про світ, природу, суспільство й способи діяльності інтелектуального й практичного характеру, засвоєння яких є основою формування в студентів наукового світогляду; 2) досвід здійснення способів діяльності, тобто систему інтелектуальних та практичних умінь і навичок, що становлять основу сукупності конкретних видів діяльності, необхідних молодому поколінню для збереження надбань попередніх поколінь; 3) досвід творчої діяльності, який забезпечував би подальший розвиток культури людства; 4) досвід емоційно-ціннісного ставлення людини до навколишнього світу.

Подальший аналіз першоджерел виявив, що на зміст освіти впливають об'єктивні (потреби суспільства в розвитку людини, науки й техніки, що супроводжуються появою нових ідей, теорій і докорінними змінами технологій) та суб'єктивні чинники (політика панівних сил суспільства, методологічні позиції вчених тощо). Для сучасності, позбавленої будь-якої стабільності, є характерним постійне оновлення вимог до змісту освіти на всіх його рівнях. Для сучасної професійної освіти характерні наступні вимоги до її змісту [1]: зміст навчання професійним дисциплінам повинний бути структурованим виходячи з логіки побудови системи професійної діяльності фахівця; основою визначення необхідності й достатності дидактичних одиниць навчального матеріалу повинна бути робоча навчальна програма; теоретичні основи професійної діяльності як предмет навчання повинні відбивати сучасні досягнення в галузі науки, техніки й технології виробництва; при доборі змісту навчання необхідно враховувати закономірності, принципи, технологію педагогічного процесу; дедуктивна основа побудови змісту повинна забезпечувати переважне слідування при навчанні логіці – від загального до часткового; при проектуванні гуманістичної спрямованості навчання спеціальним предметам варто відбирати такий зміст, що дозволяв би учням (студентам) усвідомлювати його суспільну значимість і особистісний зміст; при доборі змісту професійного навчання необхідно враховувати передбачувані здатності студентів до продуктивної навчально-пізнавальної діяльності; експериментальна, дослідницька основа змісту професійного навчання вимагає врахування необхідності проведення перетворень на кожному навчальному занятті, на всіх його стадіях і фазах кожної стадії.

Серед основних принципів відбору змісту освіти вченими виділено: 1) цілісність змісту (відповідність змісту освіти вимогам сучасного суспільства до всебічно й гармонійно розвиненої особи, а також урахування напрямів розвитку науки, виробництва, суспільного життя й культури); 2) висока наукова й практична значущість; 3) відповідність змісту віковим і психологічним можливостям студентів; 4) відповідність обсягу нового матеріалу кількості часу, що відводиться на його вивчення; 5) відповідність навчально-матеріальної бази закладу рівню розвитку студентів; 6) гуманістична спрямованість [1].

Отже, при розробці змісту освіти передусім треба враховувати те, щоб він відповідав потребам суспільства щодо формування всебічно розвиненої особистості фахівця, здатного ефективно реалізувати професійну діяльність. Навчальний матеріал, який включають до змісту освіти,

повинен мати високу наукову й практичну значущість. При цьому слід урахувати реальні можливості процесу навчання (закономірності, принципи, методи, організаційні форми, рівень загального розвитку студентів, стан навчально-методичної й матеріальної бази) і забезпечувати соціально детерміновану єдність усіх навчальних предметів. Ці положення були враховані при розробці варіативної складової змісту формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі, якому за умовами нашого дослідження характерна варіативність за видами інженерної професійної діяльності цих фахівців (див. табл. 1).

Таблиця 1

Зміст формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі за видами їхньої інженерної професійної діяльності

Види інженерної діяльності майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі	Зміст формування культури професійного спілкування
Проектувальна	Знання, уміння й особистісні якості реалізації спілкування при проектуванні автомобільного двигуна, трансмісії, ходової системи, органів управління автомобільного транспорту, проектуванні конструкцій кузова і вагонів міського транспорту, проектуванні електрообладнання автотранспортних засобів, проектуванні діляниць і пунктів технічного обслуговування автомобільного та міського транспорту, проектуванні окремих вузлів транспортних засобів, що містять електротехнічні пристрої
Експлуатаційна	Знання, уміння й особистісні якості реалізації спілкування при діагностиці роботи транспортного устаткування на основі електроприводу; розробці технології діагностування вузлів і агрегатів транспортних машин; виборі електродвигунів та апаратури керування електроприводу в місцевому транспорті; визначенні оптимальних розмірів і форм деталей машин і конструкцій; експлуатації автомобільного та міського транспорту
Ремонтна	Знання, уміння й особистісні якості реалізації спілкування при ремонті двигунів автомобільного транспорту, ремонті системи енергозабезпечення автомобільного транспорту, ремонті трансмісії, визначенні ремонтних та відновлювальних технологій машин і механізмів місцевого й автомобільного транспорту, ремонті карбюраторної системи живлення бензинового двигуна, ремонті системи впорскування бензинового двигуна
Організаційно-управлінська	Знання, уміння й особистісні якості реалізації спілкування при організації монтажу окремих вузлів електротранспорту; організації технічного обслуговування автомобільного та міського транспорту

Отже, визначена варіативна складова змісту формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі обумовлює необхідність розробки методу, який реалізуватиме цей зміст, що і є наступною педагогічною умовою – *розробка й реалізація комплексного методу формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі.*

При розробці комплексного методу за основу нами було взято класифікацію методів навчання за типом (характером) пізнавальної діяльності (І. Лернер, М. Скоткін). У даній класифікації виділяються наступні методи: пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний), репродуктивний, проблемний виклад, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький [6].

Розглянемо останню класифікацію методів навчання більш детально, у контексті формуванні

культури професійного спілкування майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі.

Сутність пояснювально-ілюстративного методу полягає в тому, що педагог повідомляє готову інформацію різними засобами, а ті, хто навчаються, сприймають, усвідомлюють і фіксують у пам'яті цю інформацію. Повідомлення інформації викладач здійснює за допомогою усного слова (розповідь, лекція, пояснення), друкованого слова (підручник, посібники), наочних засобів (картини, схеми, кіно- й відеофільми, натуральні об'єкти і т.д. Цей метод ґрунтується на особливостях сприймання, а це означає, що педагог має знайти такі способи дії, які б сприяли правильному розумінню студентами навчального матеріалу та формуванню в них правильних, повних і чітких уявлень про об'єкт і предмет вивчення.

Репродуктивний метод навчання полягає в тому, щоб забезпечити таке засвоєння матеріалу, при якому студенти були б спроможні відтворити його, маючи зовнішню опору у вигляді підказки (рівень розпізнавання), або вміли відтворити самостійно та застосувати одержані знання у простій, типовій ситуації (репродуктивний рівень). Знання, отримані в результаті пояснювально-ілюстративного методу, не формують навичок і вмінь користуватися цими знаннями. Цей метод передбачає організуючу, збуджуючу діяльність студента. У репродуктивному методі навчання виділяють ознаки: знання студентам пропонують в «готовому» вигляді; педагог не лише повідомляє знання, а й пояснює їх; студенти усвідомлено засвоюють знання, розуміють їх і запам'ятовують. Критерієм засвоєння є правильне відтворення (репродукція) знань; необхідна міцність засвоєння забезпечується шляхом багаторазового повторення знань [4].

Суть проблемного викладу полягає в тому, що педагог висуває, формулює проблему, сам її розв'язує, показуючи шлях розв'язання в її справжніх, але доступних для розуміння студентів суперечностях, розкриває хід думки в процесі розв'язання проблеми.

Проблемний виклад навчального матеріалу може здійснюватися в процесі проблемної розповіді, проблемно-пошукової бесіди, лекції, під час використання наочних методів проблемно-пошукового типу й проблемно-пошукових вправ. Названий метод навчання застосовується в тих випадках, коли зміст навчального матеріалу спрямований на формування понять, законів чи теорій, а не на повідомлення фактичної інформації; коли зміст не є принципово новим, а логічно продовжує раніше вивчене, і студенти можуть зробити самостійні кроки в пошуку нових елементів знань. Метод проблемного викладу має такі характерні ознаки: знання студентам у «готовому» вигляді не пропонуються; педагог показує шлях дослідження проблеми, розв'язує її від початку до кінця; студенти спостерігають за процесом роздумів викладача, навчаються розв'язувати проблемні завдання [2].

Частково-пошуковий метод навчання вимагає від студентів прояву більш високого рівня пізнавальної самостійності й активності. Назва методу відображає рівень пошукової діяльності педагога й студентів на різних етапах навчального процесу: окремі елементи знань повідомляє педагог, а частину – студенти здобувають самостійно, відповідаючи на поставлені запитання чи розв'язуючи проблемні завдання. Сутність частково-пошукового (евристичного) методу навчання виражається в наступних його характерних ознаках: знання студентам необхідно здобувати самостійно; педагог організовує не повідомлення чи виклад знань, а пошук нових знань з допомогою різноманітних засобів; студенти під керівництвом викладача самостійно розмірковують, розв'язують пізнавальні завдання, створюють і розв'язують проблемні ситуації, аналізують, порівнюють, роблять висновки і та ін., в результаті чого в них формуються усвідомлені міцні знання [4].

Дослідницький метод навчання передбачає творче засвоєння і застосування знань. Дослідницький метод сприяє формуванню повноцінних, добре усвідомлених, оперативно й гнучко використовуваних знань і формуванню досвіду творчої діяльності. Сутність дослідницького методу можна визначити як спосіб організації пошукової, творчої діяльності студентів, спрямованої на розв'язання нових для них проблем. У цьому полягає велике навчальне значення вирішення таких проблем. Педагог подає ту чи іншу проблему для самостійного дослідження, знає її результати, етапи вирішення й ті риси творчої діяльності, які необхідно проявити в процесі її розв'язання. Сутність дослідницького методу навчання передбачає наступне: викладач разом зі студентами формулює проблему, на розв'язання якої визначається певний відрізок навчального часу; знання студентам не повідомляються. Студенти самостійно здобувають їх у процесі вирішення (дослідження) проблем, порівнюючи різноманітні варіанти отриманих відповідей; діяльність педагога потребує оперативного управління процесом розв'язання проблемних завдань; навчальний процес характеризується високою інтенсивністю, навчання супроводжується підвищеним інтересом, отримані знання відзначаються глибиною, міцністю, дієвістю.

У результаті аналізу представленої класифікації методів навчання згідно до вимог нашого дослідження визначено, що використання пояснювально-ілюстративного та репродуктивного методів при формуванні культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів

транспортної галузі дозволить сформувати в студентів поняттєву базу цього процесу, а застосування проблемного викладу, частково-пошукового й дослідницького методів забезпечить формування культури професійного спілкування на засадах активності, самостійності студентів та набуття ними творчого досвіду вирішення професійних комунікативних ситуацій. Це відповідає умовам нашого дослідження, тому при реалізації комплексного методу формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі ми пропонуємо використовувати сукупність таких методів, як пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові й дослідницькі.

Таким чином, у відповідності до результатів проведеної дослідницької роботи нами було розроблено комплексний метод формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі, який представлено у вигляді рис. 1.

Рис. 1 Комплексний метод формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі

Розроблений комплексний метод формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі обумовлює необхідність визначення форм навчання, що забезпечать його реалізацію. Це й було третьою педагогічною умовою – *розробка й реалізація комплексної форми, що забезпечує формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі, яка поєднує підготовчі (фронтальну, індивідуальну) та основні (парну, колективну) форми інтерактивного навчання.*

Форми інтерактивного навчання класифіковані вченими у відповідності до мети заняття й характеру організації навчального процесу та забезпечують реалізацію діалогового навчання, але без урахування форм, спрямованих на сприйняття та усвідомлення студентами інформації як підготовчого етапу щодо ведення діалогу. У той же час, класична педагогічна теорія [1, 3, 6] за характером взаємодії з тими, хто навчається, серед форм навчання виділяє фронтальну, індивідуальну, парну та групову (колективну).

Фронтальна форма навчання передбачає роботу педагога з усіма студентами в однаковому темпі та однаковими завданнями й спрямована на передачу навчальної інформації всім студентам. Індивідуальна форма навчання передбачає роботу педагога з кожним студентом окремо при виконанні конкретних завдань і спрямована на опрацювання навчального матеріалу кожним

студентом та її усвідомлення під час роботи з різними джерелами інформації. В умовах інтерактивного навчання професійному спілкуванню фронтальна та індивідуальна форми виконують функцію підготовчих, оскільки забезпечують сприйняття та усвідомлення студентами інформації щодо реалізації спілкування в професійній діяльності майбутніх фахівців.

Парна форма навчання передбачає взаємодію між двома студентами, що можуть виконувати завдання, навчати один одного, контролювати свої результати, при цьому студенти також взаємодіють з педагогом. В умовах інтерактивного навчання парна форма забезпечує реалізацію діалогу при виконанні таких вправ: обговорення завдань, короткого тексту; інтерв'ювання, визначення ставлення (думки) партнера до даного питання, твердження; здійснення критичного аналізу роботи один одного; формування підсумку вивченої теми тощо. Колективна (групова) форма навчання передбачає роботу педагога з групою студентів при виконанні конкретних завдань, при цьому студенти взаємодіють як між собою, так і з педагогом. В умовах інтерактивного навчання колективна форма забезпечує реалізацію полілогу шляхом роботи в малих групах, трійках, ротаційних трійках, обговоренні проблеми в загальному колі, за допомогою незакінчених речень тощо. Отже, парна та колективна форми в нашому дослідженні є основними формами інтерактивного навчання, які реалізують процес формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі.

Висновки... Таким чином, проведена дослідницька робота дозволила теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі, що стало основою подальшої їх розробки та експериментальної перевірки результативності.

Перспективними напрямками подальших досліджень є визначення шляхів формування культури професійного спілкування іноземною мовою у майбутніх інженерів-педагогів на основі використання інформаційних технологій.

Список використаних джерел і літератури/References:

1. Безрукова В. С. Педагогика профессионально-технического образования. Теоретические основы / В. С. Безрукова. – Свердловск: Изд-во Свердл. инж-пед. ин-та, 1989. – 88 с. / Bezrukova V. S. *Pedagogika professional'no-technicheskogo obrazovaniya. Teoreticheskie osnovy (Pedagogics of vocational education. Theoretical bases)*, Sverdlovsk, publication of Sverdlovsk engineering-pedagogical institute, 1989, 88 p. [in Russian].
2. Бордовская Н. В. Педагогика: [Учебник для вузов] / Н. В. Бордовская, А. А. Реан. – СПб: Питер, 2000. – 433 с. / Borpdovskaia N. V. *Pedagogika (The pedagogy)*, Saint-Petersburg, Piter, 2000, 433 p. [in Russian].
3. Гуревич Р. С. Теоретичні та методичні основи організації навчання у професійно-технічних закладах / Р. С. Гуревич. – К.: Вища школа, 1998. – 229 с. / Hurevych R. S. *Teoretychni ta metodychni osnovy orhanizatsii navchannia u profesiino-tekhnichnykh zakladakh (Theoretical and methodic bases of the organization of studies at vocational establishments)*, Kyiv, Vyshcha shkola, 1998, 229 p. [in Ukrainian].
4. Коджаспирова Г. М. Педагогика: Учебник / Г. М. Коджаспирова. – М.: Гардарики, 2004. – 318 с. / Kodzhaspurova H. M. *Pedagogika (The pedagogy)*, Moscow, Gardariki, 2004, 318 p. [in Russian].
5. Лернер И. Я. Процесс обучения и его закономерности / И. Я. Лернер. – М.: Знание, 1980. – 96 с. / Lerner Y. Ia. *Process obucheniya i ego zakonornosti (Process of educating and its regularity)*, Moscow, Znanie, 1980, 96 p. [in Russian].
6. Реан А. А. Психология и педагогика / А. А. Реан, Н. В. Бордовская, С. И. Розум – СПб.: Питер, 2002. – 432 с. / Rean A. A. *Psixologija i pedagogika (Psychology and pedagogy)*, Saint-Petersburg, Piter, 2002, 432 p. [in Russian].

Дата надходження статті «18» лютого 2016 р.
Стаття прийнята до друку «03» Березня 2016 р.

Рецензенти:

Брюханова Н. – доктор педагогічних наук, професор
Лазарев М. – доктор педагогічних наук, професор

Кочина Валентина – викладач кафедри іноземних мов Української інженерно-педагогічної академії, e-mail: depart10@ukr.net

Kochyna Valentyna – teacher of foreign languages department of Ukrainian Engineering Pedagogical Academy, e-mail: depart10@ukr.net

Цитуйте цю статтю як:

Кочина В. Педагогічні умови формування культури професійного спілкування майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі / Валентина Кочина // Педагогічний дискурс. – 2016. – Вип. 20. – С. 92–98.

Cite this article as:

Kochyna V. Pedagogical Conditions of Formation of Professional Communication Culture of the Future Transport Industry Teachers-Engineers, *Pedagogical Discourse*, 2016, Issue 20, pp. 92–98.